

УДК 658.29-049.5

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Гайдук І.С.

Предметом статті є теоретичні підходи до трактування економічної сутності обліково-аналітичного забезпечення.

Метою дослідження є пояснення ролі і значення обліково-аналітичного забезпечення як складової комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Методологічною основою статті стали загальнонаукові методи пізнання, концептуальні положення сучасних економічних теорій. Використано системний підхід до вивчення явищ і процесів.

Результати роботи. Розглянуті основні напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення, його зміст та роль у підготовці інформації, що використовується для прийняття рішень, пов'язаних з підтримкою стабільного функціонування суб'єктів господарювання.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть застосовуватися в практичній економічній і управлінській діяльності підприємства.

Висновки. Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємств відіграє велику роль у забезпеченні прийняття ефективних управлінських рішень, проте в сучасних умовах господарювання вимоги і критерії до інформаційної бази обліково-аналітичної системи істотно змінюються у зв'язку із зростанням корисності економічної інформації, якісних змін у формах внутрішньої звітності, відборі оптимального переліку показників первинної звітності та розрахункових показників економічної ефективності функціонування підприємств. Зростання вимог до кількісних і якісних характеристик інформаційної бази менеджменту спонукають до перегляду кваліфікаційних характеристик працівників обліково-аналітичних та економічних служб підприємств.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, захист облікової інформації, економічна безпека підприємства, облік, аналіз, підрозділ безпеки підприємства, функції, завдання, зміст та напрями діяльності по забезпеченню економічної безпеки.

УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

Гайдук И.С.

Предметом статьи является теоретические подходы к трактовке экономической сущности учетно-аналитического обеспечения.

Целью исследования является роль и значение учетно-аналитического обеспечения как составляющей комплексной системы безопасности предприятия.

Методологической основой статьи стали общенаучные методы познания, концептуальные положения современных экономических теорий. Использован системный подход к изучению явлений и процессов.

Результаты исследования. Рассмотрены основные направления осуществления учетно-аналитического обеспечения, его содержание и роль в подготовке информации, используемой для принятия решений, связанных с поддержкой стабильного функционирования субъектов хозяйствования.

Область применения результатов исследования. Результаты исследования могут применяться в практической экономической и управленческой деятельности предприятий.

Выводы. Учетно-аналитическое обеспечение системы менеджмента предприятий играет большую роль в обеспечении принятия эффективных управленческих решений, однако в современных условиях ведения хозяйства требования и критерии к информационной базе учетно-аналитической системы существенно изменяются в связи с ростом полезности экономической информации, качественных изменений в формах внутренней отчетности, отборе оптимального перечня показателей первичной отчетности и расчетных показателей экономической эффективности функционирования предприятий. Рост требований к количественным и качественным характеристикам информационной базы менеджмента побуждает к пересмотру квалификационных характеристик работников учетно-аналитических и экономических служб предприятий.

Ключевые слова: учетно-аналитическое обеспечение, защита учетной информации, экономическая безопасность предприятия, учет, анализ, подразделение безопасности предприятия, функции, задачи, содержание и направления деятельности по обеспечению экономической безопасности.

REGISTRATION-ANALYTICAL PROVIDING OF MANAGEMENT ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE

Gayduk I.S.

The subject of the article is theoretical approaches to the interpretation of the economic substance of registration-analytical providing.

The purpose of scientific problem is the role and importance of accounting and analytical support as part of an integrated system of economic security.

Methodology work of this article is general scientific methods of cognition, conceptual principles of modern economic theories. Used a systematic approach to the study of phenomena and processes.

Results of research. The main directions of accounting and analytical support, its content and role in the preparation of information used for decision-making connected with stable operation of business entities support are considered.

Scope of results of research. The results of the research can be applied in practical economic and administrative activities of enterprises.

Conclusions. Registration-analytical providing of the system of management of enterprises plays a large role in providing of acceptance of effective administrative decisions, however in the modern terms of manage requirement and criterion to the informative base registration-analytical the systems substantially change in connection with growth of utility of economic information, high-quality changes, in the forms of the internal accounting, selection of optimum list of indexes of the primary accounting and calculation indexes of economic efficiency of functioning of enterprises. Growths of requirements to quantitative and high-quality descriptions of informative base of management induce to the revision of qualifying descriptions workers registration-analytical and economic services of enterprises.

Keywords: accounting and analytical support, defence of accounting information, economic security of enterprise, accounting, analysis, security department of the enterprise, the functions, tasks, activities.

Актуальність. Нагальність проблеми вдосконалення обліково-аналітичного інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень з метою розв'язання економічних проблем зумовлена сучасним станом національної економіки. Можливість використання облікової інформації суб'єктами господарювання для задоволення різноманітних інформаційних потреб і прийняття економічних рішень з метою вирішення конкретних проблем і досягнення поставлених цілей забезпечується якісними властивостями самої облікової інформації. Враховуючи міжнародний досвід, теоретичні засади, стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, виділяють не тільки загальні групи користувачів облікової інформації, а й групи конкретних економічних проблем та варіанти оптимальних рішень, які вони можуть приймати на основі цієї облікової інформації.

Постановка проблеми. За останні два десятиліття на українських підприємствах відбулися зміни в еволюції функцій управління, так планування трансформувалося в програмно-цільове планування (бюджетування), управління збутом та реалізацією – в маркетинг, бухгалтерський, статистичний, оперативний обліку та економічний аналіз – в систему обліково-аналітичного забезпечення управління. Все це обумовлює необхідність здійснення системної інтеграції різних функцій управління підприємством, створення організаційної та методологічної основи для інформаційної підтримки процесу прийняття рішень.

Постановка завдання. Основним завданням дослідження є визначення змісту і ролі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, методи ефективного застосування програмного забезпечення для планування, аналізу і оптимізації фінансово-економічної діяльності.

Метою дослідження є пояснення ролі і значення обліково-аналітичного забезпечення як складової комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Ступінь дослідження проблеми. Проблема забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарювання та характеристики окремих її складових присвячено немало праць таких вчених, як І. Білоусова, О. Захаров, С. Єрохін, О. Кириченко, А. Козаченко, О. Ляшенко.

Сьогодні є відсутньою єдність думок щодо порядку формування обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Дослідження у цьому напрямі розпочалися у середині 90-х рр. XX ст., коли Л.В. Поповою було введено термін «обліково-аналітична система», що характеризує впорядковане формування інформації з облікових і звітних даних [2, с. 35].

Теоретичні, методичні та практичні проблеми організації економічного аналізу на підприємстві досліджені в наукових працях О.Д. Гудзинського [2], Г.І. Кіндрацької [4], І.Д. Лазаришиної [6], Є.В. Мниха [4], П.Я. Поповича [9] та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. Центральне місце у складі інформаційного забезпечення відводиться обліково-аналітичному забезпеченню. Під обліково-аналітичним забезпеченням економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності розуміють цілісну інформаційну систему, що об'єднує методи та технології усіх видів обліку, аналізу та безпеки з метою прийняття управлінських рішень щодо протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам безпеці діяльності підприємства та його сталому розвитку.

Сутність системи обліково-аналітичного забезпечення полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, здійсненні оперативного мікроаналізу та використання його результатів при моделюванні управлінських рішень в системі економічної безпеки підприємства. Тому її головною метою є надання достовірної інформації для управління економічними процесами підприємства при виборі напрямів підтримання його безпеки та стійкого розвитку.

Ураховуючи специфіку сучасних загроз, на думку вчених, зв'язуючою складовою в системі економічної безпеки кожного суб'єкта господарювання повинна стати підсистема обліково-аналітичного забезпечення, ключові завдання якої полягають не лише в інформаційній підтримці процесу гарантування економічної безпеки, а й у формуванні інформаційних потоків між суб'єктами та об'єктами безпеки, зовнішнім і внутрішнім середовищем. Зазначене ґрунтується насамперед на результатах аналітичних досліджень, згідно з якими відсутність необхідного обліково-аналітичного забезпечення приводить до того, що процес прийняття рішень господарюючими суб'єктами все більше орієнтується на ірраціональний (соціальний, психологічний) підхід, ніж на раціональний чи «обмежену раціональність». Вирішення цієї проблеми можливе через реалізацію механізму, який лежить в основі обліково-аналітичного забезпечення і передбачає оцінювання поточного стану економічної безпеки підприємства і прогнозування його зміни менеджерами або аналітиками шляхом визначення певної сукупності показників діяльності суб'єкта господарювання, зіставлення їх з граничними значеннями таких показників (індикаторами економічної безпеки) та розроблення пропозицій щодо подальшого функціонування.

Можна виділити декілька підходів різних авторів до визначення ЕБП [6]:

1) як захист проти економічних злочинів. Дуже часто забезпечення ЕБП зводять до протистояння, захисту від різного роду економічних злочинів (крадіжки, шахрайство, фальсифікації, промислове шпигунство і т.д.). Поза сумнівом, ці загрози дуже важливі і повинні постійно аналізуватися і враховуватися, але зводити ЕБП лише до цього не можна. Це поняття ширше і більш ємке [7];

2) як стан захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз. Підприємство – це в першу чергу – об'єкт економічних відносин. Власник підприємства, в першу чергу ставить результатом діяльності підприємства – досягнення поставленої ним мети, яка, як правило, носить економічний характер. Чи виникатимуть в процесі цього досягнення які-небудь загрози, чи вестиметься з ними боротьба, як вона вестиметься – власникові, швидше за все, однаково. Боротьба з загрозами, як така, найчастіше не є метою створення і володіння підприємством, ведення ним економічної діяльності. Втім, міркування про економічну доцільність ведення боротьби з загрозами напевно викличе інтерес власника, оскільки це безпосередньо зачіпає його матеріальні інтереси, оскільки ведення цієї боротьби вимагає здійснення витрат, а виграш є неочевидним [9];

3) як стан ефективного використання ресурсів або потенціалу. Підхід, який намагається уникнути вживання поняття загрози у визначенні ЕБП, базується на економічних поняттях досягнення мети, функціонування підприємства, тобто є ресурсно-функціональним підходом. У визначенні економічної безпеки підприємства з точки зору цього підходу не згадана можливість використання некорпоративних ресурсів забезпечення ЕБП, наприклад, державних правоохоронних органів, системи регулювання торгових та виробничих відносин. Також неможливо визначити чи є швидкий, динамічний розвиток підприємства або навпаки, застій, стабільним функціонуванням;

4) як наявність конкурентних переваг. Підхід, прихильники якого вважають, що наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства його стратегічним цілям і завданням забезпечать йому певний рівень економічної безпеки [1]. Але сам факт наявності переваг і потенціалу, без їх використання і реалізації, не гарантує підприємству економічної безпеки;

5) як реалізація і захист економічних інтересів. Відносно більш новий підхід, що заснований на реалізації і захисті економічних інтересів підприємства визначає ЕБП як захищеність його життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз, тобто захист підприємства, його кадрового і інтелектуального потенціалу, інформації, технологій, капіталу і прибутку.

Основою усього інформаційного забезпечення системи управління є бухгалтерський облік, який разом з економічним аналізом можна назвати системою обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Вагомий внесок у дослідження цього поняття зробила Галузіна С.М. Дослідивши поняття обліково-аналітичної

інформації, вона дійшла висновку, що складова «аналітична» має два основних значення: з однієї сторони, аналітична інформація є частиною облікової інформаційної сукупності, яка відповідає вимозі аналітичності (при цьому аналітичні облікові показники є підмножиною множини облікових показників); з іншої – аналітична інформація представляє собою вид економічної інформації, отриманої із облікової інформації в результаті дій функцій управління: аналізу і синтезу [1, с. 25]. Кузьмінський А.М. теж стверджує, що під аналітичною інформацією, перш за все, слід розуміти результативні показники, необхідні при проведенні аналізу. Для отримання таких показників використовують різну економічну інформацію [5, с. 43].

На думку Пархоменка О. В., інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління – це поєднання всієї використовуваної в ній інформації, специфічних засобів і методів її аналітичної обробки, а також діяльності фахівців з її ефективного удосконалення та використання [8, с. 8]. Метою обліково-аналітичного забезпечення має стати поєднання процедур бухгалтерського обліку і економічного аналізу формування інформації такого характеру: історичного, що узагальнює результати діяльності; аналітичного, що передуює прийняттю обґрунтованого управлінського рішення. Звідси можна сформулювати основні функції обліково-аналітичного забезпечення системи управління як частини інформаційно-аналітичного забезпечення:

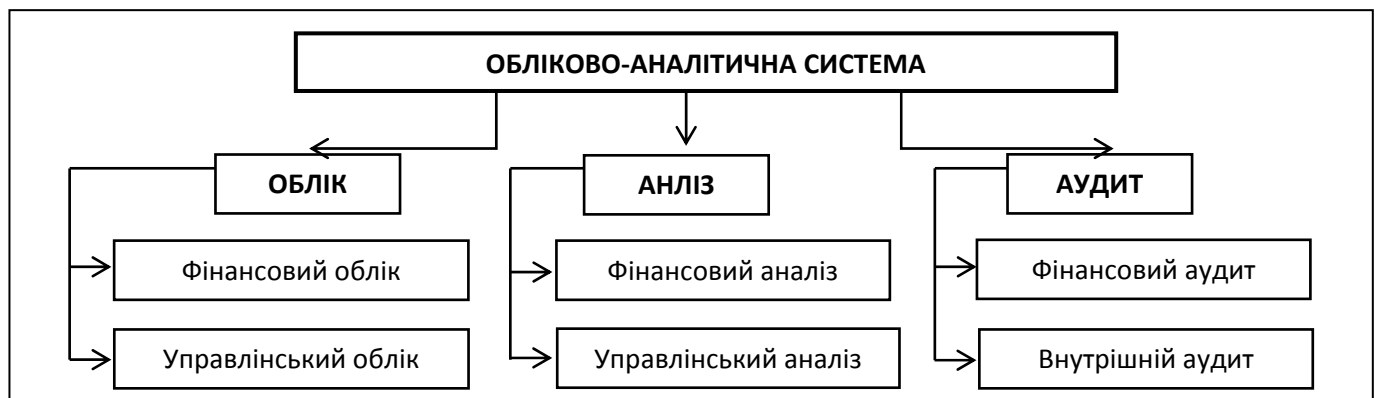
- 1) інформаційна – забезпечення системи управління інформацією про діяльність підприємства внутрішніх і зовнішніх користувачів;
- 2) облікова – відображення фактів господарської діяльності підприємств;
- 3) аналітична – здійснення на підставі первинних аналітичних даних економічного аналізу діяльності підприємств.

Облік та аналіз є важливими функціональними компонентами інформаційної системи підприємства. Оперативність збирання та обробки виробничої, комерційної, фінансової та інших видів інформації, забезпечення зацікавлених користувачів об'єктивною інформацією про фінансовий стан і результати діяльності підприємства – основні функції обліку. Аналіз – функція, яка за допомогою аналітичних і економіко-математичних методів досліджує наявність, структуру, динаміку економічних показників, вивчає ефективність їх використання, розглядає вплив різних факторів на фінансовий стан підприємства. Бухгалтерський облік є основним джерелом інформації, необхідної для аналізу з метою прийняття управлінських рішень.

Система обліково-аналітичного забезпечення менеджменту відіграє важливу роль в функціонуванні системи управління підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища. Під системою розуміють сукупність множин взаємопов'язаних елементів, які утворюють певну цілісність [3].

Обліково-аналітична система – це система, що ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового і управлінського обліку, включаючи оперативні дані, і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації. Тому обліково-аналітична система виконує збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень на мікро- і макрорівнях. Система обліково-аналітичного забезпечення є складовою загальною системою управління. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, виконання оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень. Загальну методологію і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюють для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі.

Обліково-аналітична система складається з елементів, які взаємодіють між собою, залежать одне від одного і формують єдине ціле. Обліково-аналітичну систему можна представити як сукупність наступних складових: обліку, аналізу та аудиту (рис.).

Елементи обліково-аналітичної системи

На сучасному етапі розвитку обліково-аналітична підсистема, будучи складовою комплексної системи економічної безпеки підприємства, повинна передбачати збір, узагальнення й обробку даних оперативного, статистичного і бухгалтерського (фінансового й управлінського) обліку (серед них дані за податковими розрахунками), а для економічного аналізу використовувати облікову (в розрізі його видів) та позаоблікову

інформацію. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес – виконання оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень.

З огляду на задані завдання обліково-аналітичне забезпечення повинно відповідати таким вимогам:

- надавати користувачам інформацію про поточний стан і тенденції розвитку підприємства та зміну конкурентного середовища;
- забезпечувати внутрішній контроль за діяльністю підприємства;
- чітко та достовірно відображати в зовнішній і внутрішній звітності всі господарські операції, що здійснюються на підприємстві;
- формувати базу вихідної інформації для складання планів розвитку підприємства;
- виявляти вплив окремих чинників на формування, використання та кругообіг активів і капіталу;
- сигналізувати про виявлення суттєвих змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, які можуть вказувати на момент виникнення чи реалізації певної загрози.

Об'єктивність відображення процесів виробництва, обігу, розподілу та споживання, використання природних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів – основна вимога, якому повинна задовольняти діюча нині обліково-аналітична система. Обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку підприємства – це єдність систем обліку, аналізу та аудиту, об'єднаних інформаційними потоками для управління економічними процесами при реалізації напрямків сталого розвитку та варіантів їх фінансування. Таким чином, формування обліково-аналітичної системи є об'єктивною необхідністю і потребою кожного підприємства, котре зацікавлене в проведенні аналізу та оцінці ситуації, формуванні системи необхідних рішень, що дають змогу досягти прогнозовану величину ефективної діяльності.

Аналіз практики діяльності українських підприємств дає підстави констатувати, що відсутність необхідного обліково-аналітичного забезпечення призводить до того, що організації або формують фінансові результати недостовірно, або ставляться до формування її елементів формально. Своєю чергою, через це організаціям складно орієнтуватися у подальшому розвитку, знижується їх конкурентоспроможність і стійкість, що зрештою може призвести до фінансової неспроможності та банкрутства.

Визначальну роль в інформаційній системі менеджменту займає система обробки даних.

Спочатку дані вводяться в інформаційну систему. Потім вони проходять трансформацію, або процес, що передбачає різні форми маніпулювання даними і аналізу (такі як класифікація, сортування, підрахунок, підсумки), які трансформують дані в інформацію. Інформаційно-процесійні системи також, як правило, використовують склад даних або їх акумулювання. Вихід даних – це звіти, документи, інші системні кінцеві показники, які постачають необхідну інформацію для рішень і контролю виконання поставлених завдань.

Таким чином, інформаційну систему можна визначити як набір процедур, таких як процес, збір і переробка інформації для підтримки планування, прийняття рішень, координації і контролю, а комунікаційна функція системи полягає у швидкому та надійному передаванні даних.

Щоб бути джерелом забезпечення економічної безпеки, сучасна облікова інформація повинна бути достатньо репрезентативною та мати необхідну значимість (суттєвість). Відповідно до вітчизняного законодавства в сфері бухгалтерського обліку, виконання цього завдання здійснюється шляхом забезпечення принципу повного висвітлення, що означає відображення у фінансовій звітності підприємства істотної та корисної інформації про його фінансово-майновий стан. Принцип повноти висвітлення є своєрідним буфером, що протидіє інформаційним ризикам, пов'язаним з недостовірністю та неадаптованістю бухгалтерських даних, які надаються окремим групам користувачів. Практичне виконання даного принципу досягається шляхом розкриття інформації у формах фінансової звітності.

Однак повністю забезпечити потреби користувачів лише на основі ретроспективної фінансової інформації, отриманої способом суцільного документування господарських фактів, неможливо. Адже лівова частка ринкової вартості сучасного підприємства створюється завдяки ефективному використанню активів у нематеріальній формі, переважна більшість з яких не відображається у фінансовій звітності. За даними зарубіжних експертів, середня величина матеріальних активів у даний час складає менше 25 % ринкової вартості підприємства. Ще більш суттєві розходження між балансовою та ринковою вартістю активів спостерігаються у таких високотехнологічних компаніях як «SAP» або «Microsoft», чи компаніях з сильним брендом як «Coca-Cola», де на частку нематеріальних активів у ринковій вартості підприємства припадає понад 90 % [10, с. 305].

Відтак, напрошується думка, що традиційний бухгалтерський облік і фінансова звітність відображають лише 10-25 % ринкової вартості підприємства, акумульованих у балансовій оцінці його майна. Наочним прикладом низької достовірності даних фінансової звітності є поглинання фірмою «IBM» фірми «Lotus» за 3,5 млрд доларів при балансовій вартості 226 млн. доларів і прибутковості, що знижується. Ця ситуація якомога краще характеризує той факт, що перевищення реальної вартості над бухгалтерською (балансовою) формується за рахунок недооціненого інтелектуального потенціалу підприємства, який не знаходить відображення в сучасних формах звітності [11].

Звідси випливає, що підприємства не можуть забезпечити дотримання принципу повноти висвітлення інформації без відображення трансакційних витрат у бухгалтерському обліку та звітності, які є головним фактором, який визначає структуру та динаміку системи економічної безпеки. Відтак, сучасний бухгалтерський

облік не надає повного уявлення про доцільність здійснення заходів із забезпечення економічної безпеки і, відповідно, не є підґрунтям оцінювання стану безпечного функціонування підприємства.

Крім того, основним завданням, що висувують спеціалісти з економічної безпеки до облікової інформації, є її прогностичний (а не історичний) характер, який дозволив би збалансувати відображення стратегічних цілей щодо безпечного функціонування підприємства з фактичними результатами їх подальшого виконання.

Ще одним «вузьким місцем» сучасного бухгалтерського обліку під час формування облікової інформації для потреб економічної безпеки є використання історичної оцінки у визначенні вартості окремих активів та зобов'язань підприємства, про що наголошує принцип історичної (фактичної) собівартості. Разом з тим, з перебігом часу історична вартість окремих об'єктів обліку (особливо це стосується необоротних активів) втрачає ознаки релевантності (своєчасності) та не відтворює реальний стан речей на підприємстві.

З позицій забезпечення економічної безпеки, більш корисною буде інформація про поточну (справедливу) вартість таких об'єктів обліку на момент складання звітності (чи укладання угоди) з урахуванням впливу на цей об'єкт факторів зовнішнього середовища. Як слушно зазначає Я. Соколов, «...відображення фінансового стану, що базується на справедливій вартості перестає залежати виключно від діяльності компанії, як наприклад, при оцінюванні за історичною вартістю і включає зміни самого ринку».

Інформацію як сукупність відомостей про внутрішній і зовнішній стан системи управління використовують для оцінки і аналізу економічних явищ і процесів з метою розроблення і прийняття управлінських рішень. Управління діяльністю підприємства – це неперервний процес пізнання стану і потреб розвитку об'єкта управління на основі інформації, з подальшим напрацюванням необхідних управлінських рішень. Процес пізнання, незалежно від того, що саме є його об'єктом, визначається як єдність трьох послідовних етапів: етап спостереження, осмислення інформації (аналіз господарської діяльності), планування діяльності. Кожний із них набуває специфічних форм. Етап спостереження реалізується через систему бухгалтерського обліку, оскільки при фіксації відомостей в письмовому вигляді створюється специфічний носій інформації – первинний документ. На другій фазі спостереження із невпорядкованої маси відомостей, зафіксованих в первинних документах, формується інформаційна модель об'єкта, адекватна йому тією мірою, яка необхідна і доступна для правильних суджень про його стан і динаміку.

На другому етапі процесу пізнання відбувається осмислення інформації, яке, враховуючи специфічні форми й особливості економічного об'єкта, є за суттю аналізом господарської діяльності. Основне завдання аналізу – виявити причинно-наслідкові зв'язки факторів і результативних показників і окреслити прийняття оптимальних управлінських рішень.

Третій етап пов'язаний із практичним впливом людини на об'єкт пізнання. Це виявляється в плануванні господарської діяльності й організації виконання окреслених заходів. При цьому використовують висновки економічного аналізу, які, своєю чергою, базуються на даних бухгалтерського обліку.

Для виконання вищезгаданих завдань у режимі реального часу на підприємстві повинна функціонувати інформаційна система з відповідним програмним забезпеченням. На українському ринку програмних продуктів достатньо бухгалтерських та аналітичних програм. Найвідоміші бухгалтерські програми «1С: Бухгалтерія», «БЕСТ», «Електронна бухгалтерія» тощо.

Діло-процесійна система (англ. Transaction-Processing System) – комп'ютерна інформаційна система, що виконує щоденні поточні операції, потрібні для розвитку бізнесу, і забезпечує пряму підтримку на операційному рівні організації. Ця система – головне джерело інформації, яку використовують інші типи комп'ютерних систем організацій.

Управлінська інформаційна система (англ. Management Information System) – комп'ютерна інформаційна система, що постачає повсякденну інформацію і часто уможливорює доступ до поточної і ретроспективної інформації, потрібної менеджерам, передовсім середнього і нижчого рівнів. Система орієнтована на фактичні, операційні напрями діяльності й особливо важлива в плануванні, прийнятті рішень, контролюванні. Як правило, система підсумовує інформацію з операційно-ділових систем для підготовки поточних доповідей, які використовують менеджери.

Завдання офісно-автоматизаційної системи (англ. Office Automation System) – полегшити зв'язок і підвищити продуктивність праці менеджерів і офісних працівників через документи і передавальні процеси. Це система селекторної інформації, вона може також містити електронний календар, телеконференцію, графіки та інше.

Системи підтримки виконання рішень (англ. Executive Systems) – комп'ютерні інформаційні системи, що підтримують виконання рішень і ефективне функціонування організацій на вищих рівнях. Такі системи переважно розроблені недавно і їх інколи називають виконавчо-інформаційними системами [3].

Бази даних допомагають менеджерам підприємства розв'язати конкретні прикладні задачі, які виникають у ході практичної діяльності, а також є інформацією для стратегічного аналізу і планування.

База знань забезпечує повне й адекватне передавання найсучасніших знань у конкретній галузі користувачеві системи. Вона містить теоретичні і практичні відомості бухгалтерського обліку, економічного, стратегічного та фінансового аналізу, дані наукових розробок, технологій, що використовуються на практиці, рекомендацій, які у пам'яті комп'ютера зберігаються у різних формах: у вигляді текстових, графічних, аудіовізуальних, піктографічних та інших файлів.

Аналіз практики діяльності українських організацій дає підстави констатувати, що відсутність необхідного обліково-аналітичного забезпечення призводить до того, що організації або формують фінансові результати недостовірно, або ставляться до формування її елементів формально. Своєю чергою, через це організаціям складно орієнтуватися у подальшому розвитку, знижується їх конкурентоспроможність і стійкість, що зрештою може призвести до фінансової неспроможності та банкрутства.

Висновки. Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємств відіграє велику роль у забезпеченні прийняття ефективних управлінських рішень, проте в сучасних умовах господарювання вимоги і критерії до інформаційної бази обліково-аналітичної системи істотно змінюються у зв'язку із зростанням корисності економічної інформації, якісних змін у формах внутрішньої звітності, відборі оптимального переліку показників первинної звітності та розрахункових показників економічної ефективності функціонування підприємств. Зростання вимог до кількісних і якісних характеристик інформаційної бази менеджменту спонукають до перегляду кваліфікаційних характеристик працівників обліково-аналітичних та економічних служб підприємств.

Список використаних джерел

1. Галузіна С.М. Аспекти підвищення ролі учетно-аналитической информации в системе управления организацией : монография / С.М. Галузіна. – СПб. : Знание, 2006. – 392 с.
2. Гудзинський О.Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О.Д. Гудзинський, Г.Г. Кірейцев, Т.М. Пахомова // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 89-93.
3. Информационные системы в экономике : учебник / под ред. проф. В.В. Дика. – М. : ФИС, 1996. – 272 с.
4. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз : підручник / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній. – Львів : «Магнолія 2006», 2008. – 440 с.
5. Кузьминский А.Н. Учетная и аналитическая информация в объединении. – К. : Вища школа, 1979. – 96 с.
6. Лазарішина І.Д. Економічний аналіз в Україні : історія, методологія, практика : монографія / І.Д. Лазарішина – Рівне : НУВГП, 2005. – 369 с.
7. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є.В. Мних. – К. : Знання, 2011. – 630 с.
8. Пархоменко О.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень в системі науково-технічної інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.02.02 «Економіка та управління науково-технічним прогресом» / О.В. Пархоменко. – Київ, 2006. – 24 с.
9. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. – 3-тє видання, перероб. і доп. / П.Я. Попович. – К. : Знання, 2008. – 630 с.
10. Рид С. Финансовый директор как интегратор бизнеса / С. Рид. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 397 с.
11. Edvinsson L. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value Finding Its Hidden Brainpower / L. Edvinsson, M.S. Malone. – New York. Harper Business. – 1997.

References

1. Galuzyna S.M. Aspekti povisheniya roly uchetno-analytycheskoj ynfomacyy v systeme upravleniya organizatsiyey [Aspects of increase of role registration-analytical to information in control system by organization]: monografiya / S.M. Galuzyna. – SPb. : Znanye, 2006. – 392 p.
2. Gudzynskiy O.D. Teoretychni aspekty formuvannya oblikovo-analitychnogo mexanizmu menedzhmentu [Theoretical aspects of formation mechanism for accounting and analytical management] / O.D. Gudzynskiy, G.G. Kirejcev, T.M. Paxomova // Oblik i finansy APK. – 2008. – № 3. – P. 89-93.
3. Ynfomacyonnye systemy v ekonomyye [The informative systems are in an economy] : uchebnyk / pod red. prof. V.V. Dy'ka. – M. : FyS, 1996. – 272 p.
4. Kindraczka G.I. Ekonomichnyj analiz [Economic Analysis] : pidruchnyk / G.I. Kindraczka, M.S. Bilyk, A.G. Zagorodnij. – Lviv : «Magnoliya 2006», 2008. – 440 p.
5. Kuzmyskyj A.N. Uchetnaya y analytycheskaya ynfomacyya v obedynenyy [Accounting and analytical information in union]. – K. : Vyshha shkola, 1979. – 96 p.
6. Lazaryshyna I.D. Ekonomichnyj analiz v Ukraini : istoriya, metodologiya, praktyka [The economic analysis in Ukraine : history, methodology, practice] : monografiya / I.D. Lazaryshyna – Rivne : NUVGP, 2005. – 369 p.
7. Mnyh Ye.V. Ekonomichnyj analiz [Economic Analysis] : pidruchnyk / Ye.V. Mnyh. – K. : Znannya, 2011. – 630 p.
8. Parxomenko O.V. Informacijno-analitychne zabezpechennya procesu pryjnyattya rishen v systemi naukovo-technichnoyi informaciyi [The informacijno-analitychne providing of process of making decision is in the system of scientific and technical information] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk : specz. 08.02.02 «Ekonomika ta upravlinnya naukovo-technichny'm progresom» / O.V. Parxomenko. – Kyiv, 2006. – 24p.
9. Popovych P.Ya. Ekonomichnyj analiz diyalnosti subyektiv gospodaryuvannya [Economic analysis of business entities] : pidruchnyk. – 3-tye vydannya, pererob. i dop. / P.Ya. Popovych. – K. : Znannya, 2008. – 630 p.
10. Ryd S. Fynansovyy dyrektor kak yntegrator byznesa [Financial director as business integrator] / S. Ryd. – M. : Alpyna Byznas Buks, 2007. – 397 p.
11. Edvinsson L. Intellectual Capital. Realizing Your Company's True Value Finding Its Hidden Brainpower / L. Edvinsson, M.S. Malone. – New York. Harper Business. – 1997.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Гайдук Іван Степанович, викладач кафедри обліку, аудиту та контролінгу
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
вул. Підварська, 52, м. Переяслав-Хмельницький, Київська область, 08401, Україна
e-mail: iv.gaiduk@yandex.ru

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Гайдук Иван Степанович, преподаватель кафедры учета, аудита и контроллинга
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды»
ул. Пидварська, 52, м. Переяслав-Хмельницкий, Киевская область, 08401, Украина
e-mail: iv.gaiduk@yandex.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Gayduk Ivan Stepanovich, teacher of chair of the account, audit and controlling
Pereyaslav-Khmelnitsky state pedagogical university named by Hryhory Skovoroda
52 Pidvarska atreet, Pereyaslav-Khmelnitsky, 08401, Ukraine
e-mail: iv.gaiduk@yandex.ru

УДК 334.723

УДОСКОНАЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ З ДЕРЖАВНОЮ ЧАСТКОЮ В УКРАЇНІ

Горбатенко О.А.

Предметом дослідження є розробка рекомендацій для покращення та удосконалення корпоративного управління акціонерними товариствами з державною часткою в Україні.

Метою дослідження є проаналізувати діяльність акціонерних товариств, розробити рекомендації, щодо покращення та вдосконалення корпоративного управління акціонерними товариствами з державною часткою в Україні, необхідність дослідити особливості корпоративного управління таких товариств, теоретичні засади належної організації управління, які дають змогу усім учасникам корпоративних взаємовідносин прослідкувати відповідність діяльності товариств їх інтересам. Необхідно встановити можливість зберігання чи продажу дрібних пакетів акцій, які перебувають у власності держави.

Результати дослідження свідчать про те, що ступінь одержаних результатів полягає у розробці науково-обґрунтованих рекомендацій, методів та висновків, спрямованих на покращення та удосконалення корпоративного управління акціонерними товариствами з державною часткою в Україні.

Галузь застосування результатів: організація та проведення наукових досліджень на акціонерних товариствах, спрямованих на покращення та удосконалення корпоративного управління акціонерними товариствами з державною часткою в Україні.

Висновки: Розглянуто особливості контролю у акціонерних товариствах, досліджено основні види та суб'єкти корпоративного контролю. Сформульовано основні напрямки державної політики у акціонерних товариствах стосовно частки власності. Проаналізовано основні інструменти прихованого перерозподілу контролю у акціонерних товариствах, тобто прийняття рішення щодо емісії акцій. Удосконалено алгоритм його прийняття рішення про емісію акцій, шляхом продажу дрібних пакетів акцій. Обґрунтовано доцільність продажу пакетів акцій менше ніж 25 %, у разі відсутності ефективності їх подальшого зберігання у власності держави. Запропоновано основні шляхи контролю державних органів влади над управлінням корпоративними правами держави, зокрема: процес контролю відносно акціонерних товариств з державною часткою; контроль за діяльністю керівників акціонерних товариств; контроль за ефективністю та доцільністю участі держави у статутних капіталах акціонерних товариств; контроль за процесом продажу державних пакетів акцій, через аналіз та оцінку цього процесу.

Ключові слова: акціонерне товариство, корпоративний контроль, державна частка власності, емісія акцій, продаж акцій, пакет акцій.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ НА АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ С ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЧАСТЬЮ В УКРАИНЕ

Горбатенко Е.А.

Предметом исследования является разработка рекомендаций для улучшения и усовершенствования корпоративного управления акционерными обществами с государственной частью в Украине.

Целью исследования является проанализировать деятельность акционерных обществ, разработать рекомендации по улучшению и совершенствованию корпоративного управления акционерными обществами с государственной частью в Украине, необходимость исследовать особенности корпоративного управления таких обществ, теоретические основы надлежащей организации